

บรรณานุกรม

(1) หนังสือ

กฤษณา อโศกสิน. เรือมนุญ. พระนคร : อักษรสารการพิมพ์, 2512.

กาญจนา นาคพันธ์. สำนวนไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร . รวมสาส์น,
2515.

เกษม เหลืองรักวงษ์. นิทานอคติ. จัดพิมพ์โดยราชนาถายากร. พระนคร :
แพรวการช่าง, 2506. (พิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในวาระดิถีปีใหม่
พ.ศ. 2507)

โกมารกุลมนตรี, พระยา. ประมวลไวยาหาร. พระนคร : บำรุงนุกุลกิจ, 2504.
(พิมพ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพมหาอำมาตย์เอก พระยาโกมาร
กุลมนตรี 21 มีนาคม 2504)

ศีกฤทธิ ปราโมช, ม.ร.ว. หลายชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : ชัยฤทธิ,
2499.

คุรุสภา. ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ภาค 1-6. พระนคร : คุรุสภา, 2504.

เจือ สตะเวทิน. กรใช้ภาษาในระคับปริญญา. กรุงเทพมหานคร : สุทธิสาร
การพิมพ์, 2518.

ชลธิรา กัดค้อยู่ และคณะ. การใช้ภาษา. พระนคร : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, 2517.

คอกไม้สก. ผู้. พระนคร : การพิมพ์สตรีสาร, 2502.

คำรกราชานุกาพ, สมเด็จพระพรหมยา. นิทานโบราณคดี. พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2511. (กรมศิลปากร อนุญาตให้จัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นางเพ็ญ อานุกรม)

ทมยันตี. คุณกรรม เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 4. พระนคร : คลังวิทยา, 2515.

ทวี มุขระโกษา. นิทานชีวิตแบบไทยไทย. นครหลวงกรุงเทพ-ธนบุรี : แพร่พิทยา, 2515.

นิมิตร ภูมิदार. แด่คุณครูควยคมแฝก. กรุงเทพมหานคร : เมืองอักษร, 2517.

บอร์เจีย, แอนโชนี. โลกที่พิศ ภาค 1. แปลและเรียบเรียงจาก *Life in the World Unseen* โดยศิริ พุทธคุณ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : วิทยุภาพ, 2517.

บุญโชค เข้มมวีริยะ. นายอำเภอปฏิวัติ. กรุงเทพมหานคร : เมืองอักษร, 2518.

ประทีป วาฬหินนกร. การใช้ภาษา. พระนคร : ศรุสภา, 2514.

ปรีชา ช่างขวัญยืน. พื้นฐานการใช้ภาษาไทย. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2517.

ปิ่น มาลากุล, ม.ล. บทละครพูดเล่มใหม่. กรุงเทพมหานคร : ศรุสภา, 2518.

นีน มุขกันต์. สนิมในใจ. กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา, 2515.

เปลื้อง ถ นคร. เรียงความชั้นสูง. พิมพ์ครั้งที่ 7. พระนคร : ไทยวัฒนา-
พานิช, 2507.

พ. นววรรณ. การใช้ภาษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. พระนคร : สมาคมสตรีอุดมศึกษา,
2515.

พิทยาลงกรณ์, กรมหมื่น. จดหมายจางวางหว่า. พระนคร : คลังวิทยา, 2509.

_____ . นิทานของ น.ม.ส. กรุงเทพมหานคร : คลังวิทยา, 2513.

_____ . นิทานเวตาล. ธนบุรี : รุ่งวัฒนา, 2513.

แพรวเยื่อไม้. หลวงตา เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา, 2515.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. "เจ้าคุณเจ้าชู" "จัดการรัชเสด็จ".
พระนคร : ครูสภา, 2516.

_____ . ชุมนุมนิทานพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว. พระนคร : บรรณาการ, 2509.

_____ . ธรรมชาธรรมะสงครามและบทความบางเรื่อง. พระนคร :
พระราชสำนักการพิมพ์, 2517. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ
นายจรัด ธีรภูวนันท์ 14 มีนาคม 2517)

แมอนงศ์. แผ่นดินของเรา. พิมพ์ครั้งที่ 4. พระนคร : ก้าวหน้า, 2511.

ยาขณ. รวมอรรถนิยาย เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร : คุรุศึกษา, 2515.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม. พระนคร : 2493.

เรียบเรียง. รวมเรื่องสั้นของเรียบเรียง เล่ม 2. พระนคร : คุรุสภา, 2513.

วิจิตรวาทการ, หลวง. รวมป่ารุกก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : คุรุสภา, 2518.

วิจิตร ภาณุพงศ์. โครงสร้างภาษาไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.

วิมล เจียมเจริญ. ทางรัก. กรุงเทพมหานคร : ศิลปাবรรณาคาร, 2518.

ศรีบูรพา. ข้างหลังภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : คุรุศึกษา, 2510.

ศรีอยุธยา. พระราชนิพนธ์ทละครพูดเรื่อง "นิทานสโมสรมและอื่น ๆ". กรุงเทพมหานคร : คุรุสภา, 2511.

_____ . พระราชนิพนธ์ทละครพูดเรื่อง "จับเสือ" "เสือเถา".
กรุงเทพมหานคร : คุรุสภา, 2516.

สีหชา พินิจภูวตล และคนอื่น ๆ. การเขียนและการพูด. พระนคร : สำนัก
ทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2514.

_____ . ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย. พระนคร : ภาควิชา
ภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2515.

สุกิจ นิมมานเหมินท์. รวมปาฐกถา. พระนคร : ครูสภา, 2512. (พิมพ์เป็น
ถกนันทนาการเนื่องในวาระคล้ายวันเกิดของ พลเอกสุกิจ นิมมานเหมินท์)

สุนทร ณ รั้งยี. ชีวิตไทยหลายรส. กรุงเทพมหานคร : คลังวิทยา, 2509.

สุวรรณี สุคนธา. เขาช่ออกานต์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : คลังวิทยา,
2516.

เสฐียรโกเศศ. คำของวรรณคดี. กรุงเทพมหานคร : คลังวิทยา, 2509.

เส็นีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. บทปาฐกถาเรื่อง การศึกษาในทัศนะของคนธรรมดา
26 มกราคม 2510 ณ โรงแรมเอเชีย ในตัวอย่างการพูดในที่ชุมนุมชน
รวบรวมโดย ประทีป วาทิกทินกร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย-
รามคำแหง, นครหลวงกรุงเทพ-ธนบุรี : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบ, 2514.

อากาศคำเกิง, ม.จ. นิเวศสิ่งนิเวศชาว. พิมพ์ครั้งที่ 4. พระนคร : อักษร-
บริการ, 2503.

อุปกิตศิลปสาร, พระยา. หลักภาษาไทย. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514.

- (2) บทความ
 "ภาพพจน์". วารสารราชบัณฑิตยสถาน. 2(กรกฎาคม-กันยายน 2519), หน้า 35.
- (3) เอกสารอื่น ๆ
 ศุภภัทร ชำนิโรคนานต์. "อนุพากย์ในภาษาไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
 แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.
 (อัครสำเนา)
 บังอร ฤทธาภรณ์. "คำกริยาวิเศษณ์ในภาษาไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
 แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.
 (อัครสำเนา)
 ปรีชา ช่างขวัญยืน. "การใช้ภาษาร้อยแก้วในสมัยอยุธยา." วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2514. (อัครสำเนา)
 อยู่เคียง แซ่โค้ว. "หมวดคำในภาษาไทยเชิงใหม่." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
 แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
 (อัครสำเนา)
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- (4) สัมภาษณ์
 สักดิ์ศรี แยมนัดดา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์. แผนกวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์, 22 กรกฎาคม 2520.

Books

Corbett, Edward P.J. Classical Rhetoric for the Modern Students.

Oxford : Oxford University Press, 1966.

Harry, Shaw. Dictionary of Literary Terms. New York : McGraw-Hill

Book Co., Inc., 1972.

Noss, Richard B., Tr. Thai Reference Grammar. Washington D.C. :

U.S. Government Printing Office, 1964.

Warotamasikkhadit, Udom. "Peculiarities of the Thai Substantive

Verb pen "เป็น"." In Tai Linguistics in Honor of Fang-Kue Li,

pp. 233-241. Edited by Thomas W. Gething, Jimmy Harris, and

Pranee Kullavanijya. Bangkok : Chulalongkorn University

Press, 1976.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

รายการที่ 1

รายการประโยคสามัญที่มีข้อความเป็นภาพพจน์ทำนองเปรียบเทียบเหมือนและทำนองเปรียบเทียบที่มีบทอุปมา-บทอุปไมย และทำนองเปรียบเทียบ ซึ่ง มีบทอุปมา-ไม่มีบทอุปไมย พร้อมทั้งความหมายซึ่งจะอธิบายไว้อย่างใด ขอความแต่ละข้อความที่เป็นภาพพจน์

- 1.ก ประโยคที่มีข้อความเป็นภาพพจน์ทำนองเปรียบเทียบเหมือน ซึ่งมีบทอุปมา-บทอุปไมยพร้อมทั้งความหมาย
- 1.ข ประโยคที่มีข้อความเป็นภาพพจน์ทำนองเปรียบเทียบเป็น ซึ่งมีบทอุปมา-บทอุปไมยพร้อมทั้งความหมาย
- 1.ค ประโยคที่มีข้อความเป็นภาพพจน์ทำนองเปรียบเทียบเป็น ซึ่งมีบทอุปมา-ไม่มีบทอุปไมยพร้อมทั้งความหมาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการที่ 1.ก รายการประโยคที่มีข้อความ เป็นภาพพจน์ทำนองเปรียบเทียบ ซึ่งมีบทอุปมา-บทอุปไมยพร้อมทั้งความหมาย

1. กินนมมามเหมือนเด็กวัด

(หลวงตา 1)

รับประทานอาหารอย่างรีบร้อนและไม่สุภาพเหมือนกับอาการที่เด็กวัด

รับประทานอาหารกัน

2. ทองอดเหมือนแรง

(รวมป่ารุกธกษารบยศึกกิจ)

ถ้าจะทองอดอาหารก็ควรอดให้ใจจริง ๆ เหมือนกับคนแรงที่อดอาหาร
ไคหลาย ๆ วัน

3. ไม้ไผ่ชคคล้ายกงไผ่บันฝ้าย

(ลัทธิธรรมเนียมภาค 1-6/2)

ไม้ไผ่ชคเป็นรูปกงไผ่บันฝ้าย

4. เรานั่งกันคล้ายตุ๊กตา

(นิเว เหลืองนิเวขาว/101)

เรานั่งนิ่ง ๆ ไม่ได้พูดจากันเหมือนกับว่า เราเป็นตุ๊กตาที่ตั้งอยู่เฉย ๆ

5. เขาคูยอวดอ้างตามประสาขี้เมา

(นิทาน ไบราณคดี/24)

เขาคูยโอ้อวดเหมือนกับคนเมากำลังคูด

6. ชาวเจาหนาโนขึ้นมาเทาลูกมะนาว

(ชุมนุมนิทาน ร.6/2)

หน้าผากของชาวเจาโนขึ้นมาเป็นกอนโตขนาดลูกมะนาว

7. พญูสมอยุ่กินราวกับเจา

(นิทานสโมสร/12)

พญูสมมีความเป็นอยู่อย่างสะดวกสบายทรูหรวา

8. โรงภาพยนตร์ยุคขึ้นราวกับดอกเห็ด
(หลวงตา 1)
โรงภาพยนตร์ถูกสร้างขึ้นมาอย่างรวดเร็วเป็นจำนวนมากมาย
9. ฟันพิมพ์ราวกับบา
(ผู้ดี)
ฟันพิมพ์เหมือนคนสติไม่สมบูรณ์
10. ฉันทังใจประพศิออย่างไทยแท้
(นิว เหลืองนิวขาว)
ฉันทังใจประพศิให้ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทย
11. คุณจะเอาอย่างเลือกเย็น
(จับเสือ/14)
คุณจะเอาอย่างไม่รู้สักเคือครอนต่อกรกระทำอย่างนั้น
12. คนนี้เหม็นสาบเหมือนแรง
(นิทานคติ/43)
คนนี้เหม็นสาบมากเหลือเกินเหมือนกับ ความเหม็นของนกแร้ง
13. ชินพิกนั้นร้อนเหมือนกับกอนถนแดง ๆ
(จดหมายจางวางหว่า/28)
ชินพิก (ที่อยู่ในแกง) นั้นร้อนมากเหมือนกับถนที่กำลังค
14. คนตองขยันเหมือนกา
(รวมปาฐกถาอาจารย์ สุกิจ)
คนตองขยันให้สม่ำเสมอและเริ่มงานแต่เช้าเหมือนกับพวกนกกา
15. (อสุร) กำหมัดเพาผลแดงโม
(นิทานเวตาล/15)
กำหมัด (ของอสุร) ใหญ่เหลือเกินเปรียบได้กับผลแดงโม

16. แหวนเพชร เทาหัวไม้ขีด

(เซาชื่อگانต์/13)

แหวนเพชร มีหัวเป็นเพชร ซึ่งมีขนาดเล็กมากคือ ประมาณเทาหัวไม้ขีด
โบราณซึ่งมีน้ำหนักประมาณ 33 สตางค์

17. ชาวเหนียวบันเทาฉลมะตุ้ม

(ลัทธิธรรมเนียมภาค 1-6/18)

ชาวเหนียวบันเป็นกอนโตเทาฉลมะตุ้ม

18. เมาเซอร์ เปรีียบเหมือนป้อม

(นิทาน น.ม.ส./74)

เมาเซอร์ (บุตรชายของท่านเปรีสเคนต์) มีใจมั่นคงเหมือนกับป้อมปราการ

19. ลานวัดเหมือนบาตรใหญ่

(รวมอมตะนิยาย/290)

ลานวัดอันกว้างขวางเป็นที่รับทรายเหมือนกับบาตรใหญ่ที่รับอาหาร

20. ชีวิตของเราเหมือนกับรุ่งกินน้ำเสนนัน

(รวมเรื่องสั้นของเรียมเอง 2/128)

ชีวิตของเราเปลี่ยนแปลงไคงาย มีขึ้นและลงเหมือนรุ่งกินน้ำ

21. หน้าเจ้าเหมือนไกตอน

(จับเสือ/11)

หน้าเจ้าไม่มีสีเลือดเหมือนไกตอนตม

22. ปากเธอเหมือนโทรโง

(ผู้ใหญ่ลี 1/6)

เธอเป็นคนทีชอบป่าวประกาศทั้งเรื่องทีควรและไม่ควรเปิดเผย

23. เจ้าไซเงินเซนกรวดเซนทราย

(จดหมายจางวางหระ/28)

เจ้าไซเงินอย่างสุรุยสุรายราวกับเงินเป็นของทีไม่มีค่า

24. นกแก้วพุกาสันสกฤตราวกับมันจิติ

(นิทานเวตาล/98)

นกแก้วพุกาสันสกฤตไถ่คลองมากเหมือนกับผู้ที่มีความรู้พูด

25. คุณถือเอการาวกับพระ

(นิเวศเมืองนิเวศ/107)

คุณรักความสงบและสันโดษเหมือนกับพระ

26. นางมิไค้ทักทายเสมออย่างคนรัก

(หลายชีวิต/66)

นางมิไค้ทักทายนายเสมออย่างที่คุณรักกันทั้งทักทายกัน

27. รูปร่างอย่างจรรกา

(ชุมนุมนิทาน ร.6/149)

รูปร่างนิเวศพระมุกตลิกลักษณะของเขาไม่สวยงามเลย อ้วนใหญ่ และอัปลักษณ์

28. ขยายเหมมยังกะตุ่มสามโคก

(ทางรัก)

เหมมคนนั้นมีรูปร่างอ้วนท้วนมากจนคุณกลมเหมือนไม่มีเอว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการที่ 1.๗ รายการประโยคที่มีข้อความเป็นภาพพจน์ท่านเองเปรียบเป็น
ซึ่งมีบทอุปมา-บทอุปไมยหรือทั้งความหมาย

1. นายพร ไตลงมาเป็นตุ๊กแก

(ชุมนุมนิทาน ร.6)

นายพร ไตลงมาเหมือนตุ๊กแกที่ค่อย ๆ ไตตามฝาผนัง

2. เขมนั่งนิ่งเป็นรูปปั้น

(แต่คุณครูควยคมแฝก/293)

เขมนั่งนิ่งเหมือนรูปปั้นที่ตั้งอยู่นิ่ง ๆ

3. เขายืนงงเป็นโกตาแตก

(นิทานชีวิต/51)

เขายืนงงเหมือนโกชนที่ถูกจิกจนหนังตาฉีก

4. ลูกฉันทอวคตี่เป็นไม้นอกกอ

(หัวใจนักรบ/26)

ลูกฉันทอวคตี่ตอฉันทอมากเหมือนกับว่าเขาไม่ได้เป็นลูก

5. เงินคือแกวสารพัดนึก

(ผิวเหลืองผิวขาว/69)

เงินเหมือนกับแกวสารพัดนึกคือ สามารถจะบันดาลทุกอย่างที่เราต้องการ

6. หนังสือพิมพ์คือ ละครโรงใหญ่

(ผิวเหลืองผิวขาว/23)

(ผู้เขียนชอบงานหนังสือพิมพ์ เพราะเห็นว่า)

หนังสือพิมพ์สามารถทำให้ (เขา) ได้เห็นลักษณะ บทบาท พฤติกรรม และ
เรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตของคนทุกชั้น

7. ชาพเจ้าคือ สุกรตัวหนึ่ง

(ผิวเหลืองผิวขาว/20)

ชาพเจ้าเหมือนหมูที่ถูกเขาไล่ต้อนให้จนมุมไคงาย

8. ผมเป็นลูกทาดयी

(ทางรัก/5)

ผมยุ่งมากเหมือนผลทาดयीที่เขายีเส้นของมันไว้

9. หลวงทาดयीเป็นผู้พิพากษา

(หลวงทาดयी 1/6)

หลวงทาดयीต้องทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

10. นพพร เป็นโคลัมบัสของฉัน

(นางหลังภาพ/39)

นพพร เป็นคนแรกที่สามารถนำทางชีวิตให้ฉัน

11. กรุงเทพฯ เป็นเมืองสวรรค์

(นิทานชีวิต/73)

กรุงเทพฯ เป็นเมืองที่มีความพร้อมสะดวกสบายน่าอยู่

12. ความรักเป็นไฟสุ่มอก

(นิทานอกคิ/76)

ความรักทำให้เกิดความรู้สึกเราร้อนเหมือนมีไฟสุ่มอยู่ในอก

13. เธอเป็นคารา

(เขาชื่อกานต์)

เธอเป็นคนสวยและเคนในทางความงามเหมือนดวงดาว

14. เธอเป็นดาวอันแสง

(เขาชื่อกานต์)

เธอหมดความสวยและความเคน

15. ผมอยากเป็นทนาย

(ข้างหลังภาพ/41)

ผมอยากเป็นคนเก่งหลายอย่าง จะได้อาสาช่วยทำอะไร ๆ ให้คุณได้อย่าง
คล่องแคล่วองไว

16. พอเคลือบนั้นแหละจะเป็นอายเสีย

(รวมอมตะนิยาย/295)

พอเคลือบอาจจะกลายเป็นโจรที่ดูร้ายเสียเอง

17. หน้าจันทร์ไม่โชคนใจไม่ไ้ระกำ

(รวมอมตะนิยาย/293)

ถ้าเราดูหน้าแม่จันทร์แล้วอาจจะบอกได้ว่า เธอไม่โชคนที่ใจแข็งและดูร้าย

18. ผมไม่ใช่หมาตาเถื่อน

(หัวใจนักรบ/14)

ผมไม่ใช่เป็นคนที่ไม่รู้เรื่องราว (แบบเดียวกับคนที่ทางไกลความเจริญ)

19. เธอเป็นผ้าพับไว้เชียวนะ

(ภรรยาข้าราชการสำคัญ/78)

เธอมีกิริยามรรยาธเรียบร้อยมากเหมือนผ้าที่พับไว้อย่างดี

20. โห้ ! มนุษย์เอ๋ยเป็นคนทนมือทนตีนแท้ ๆ

(รวมอมตะนิยาย/657)

บุคคลที่กล่าวถึงนั้นเป็นคนที่มีความอดทนต่อการถูกทารุณกรรม

21. หญิงนั้นเคาหนาจะเป็นยักษ์ก็ได้

(เรื่องมนุษย์/73)

หญิงคนนั้นมีเคาหนาร้ายเหมือนยักษ์เหลือเกิน

22. ย้ายวนรัตสะเอาทิวเป็นมคตะนอย

(รวมอมตะนิยาย/306)

ย้ายวนรัตสะเอาจนกิวเหลือเกินเหมือนกับเอาของมคตะนอย

รายการที่ 1.ค รายการแบบโครงสร้างของประโยคที่มีข้อความเป็นภาพพจน์
ทำนองเปรียบเทียบ ซึ่งมีบทอุปมา-ไม่มีบทอุปไมยพร้อมทั้งความหมาย

1. ปากหวาน

(ชีวิตไทยหลายรส)

พูดจาด้วยถ้อยคำที่ฟังแล้วไพเราะหู ทำให้คนฟังชอบที่จะฟัง

2. คนสวะตายทั้งเป็น

(หลวงตา 1/149)

คนที่เลวชั่วช้าจะไม่มีความสุขจะมีแต่ความทุกข์ทรมานทั้งทางกายและทางใจ

3. ทาคองแกเดินจูงนาย

(ชุมนุมนิทาน ร.6/23)

ทาคองแกแต่งตัวสวยและเดินไปเดินมา

4. แก่เกิดมาเสียดชาติ

(สนิมในใจ/1)

แก่ไม่ได้ทำประโยชน์อันใดเลยในชีวิตนี้

5. คุณหลวงพูดจากันไม่เขาดูเขาทาง

(หัวใจนักบวช)

คุณหลวงพูดจาออกนอกเรื่องไม่ตรงกับคำสั่งของผู้ฟัง

6. เน็ดและเรอหายเข้ากลีบเมฆไป

(นิเวศเมืองนิเวศ/152)

เน็ดและเรอหายไปอย่างไม่มีใครมองเห็น

7. แก่ประสาท

(จับเสือ/79)

แก่คงเป็นคนสติไม่ปกติเสียแล้ว

8. ครูทองใจพระ

(แค้นครูควายคมแฝก/141)

ครูจะต้องมีใจเยือกเย็นและมีคุณธรรมเหมือนกับพระ

9. ศิษย์ยังแวง

(รวมอมตะนิยาย/567)

ลูกศิษย์ยังไม่มั่งงานทำเป็นหลักฐาน

10. นายอำเภอไม่ไค่สติ

(สนิมในใจ/69)

นายอำเภอไม่มีความสามารถ

11. โอิพระธรรมคำสั่งสอนแกว่ดวงหนึ่งในสามประเสริฐนัก

(รวมอมตะนิยาย/97)

พระธรรมคำสั่งสอนเป็นเหมือนแกว่ที่สำคัญดวงหนึ่งในสามดวง
(ส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัย)

12. พวกผีบุญเตนแรงเตนกาอวดเก่งต่าง ๆ

(นิทานโบราณคดี/208)

พวกคนที่อวดว่าเป็นผู้วิเศษ ออกทาทางแสดงความเก่งของตน

13. ลุงแกเหนียวเหลือเกิน

(ชุมนุมนิทาน ร.6/15)

ลุงแกเป็นคนขี้เหนียวและในการที่จะไค่ทรัพย์สิ้นเงินทองของแกนั้นยาก

14. ชะ ๆ แม่แกทำแกไปไค่

(หัวใจนักรบ/39)

ผู้หญิงคนนั้นทำตัวเหมือนผู้ใหญ่ที่รู้เรื่องราวดีและคอยแนะนำสั่งสอนผู้อื่น

15. นาฬิกาเจ้ากรรมยังปลุกอีก

(ผู้ดี/28)

นาฬิกาเรือนั้นที่เป็นต้นเหตุแห่งความยุ่งยากยังปลุกเจ้าของอีก

16. พระเจ้าอังคะราชคิจะบุกให้ราบเป็นหน้ากลอง

(นิทานชีวิต/101)

พระเจ้าอังคะราชคิจะบุกเข้าปราบปรามให้ราบคาบ

17. เจ้าทัตหลานชายกำนันโกธรเป็นพื้นเป็นไฟ
(นิทานชีวิต/118)
เจ้าทัตหลานชายกำนันกำลังโกธรแสดงอาการเกรี้ยวกราด
18. แม่เธอมีอกแทบแตกหรือ
(ผู้ใหญ่ลี/34)
แม่เธอคงกลุ้มใจมากจนทนแทบไม่ได้
19. ผู้ชายใจพระกลับไปโดยหญิงใจยักษ์
(รวมเรื่องสั้นของเรียมเอง 2/94)
ผู้ชายที่ใจเย็นและมีคุณธรรมกลับต้องไปแต่งงานกับผู้หญิงที่ใจร้าย ซาด
คุณธรรม
20. นางแมกรั่วปากปลาร้าเที่ยวนินทานายของมัน
(รวมอมตะนิยาย/103)
นางแมกรั่วที่พุ่มรกและพุ่มไม้ก็เที่ยวนินทานายของเขา
21. มีชนชั้นอะไรประคินรู้เรื่อง
(หลวงตา 1)
คนที่ไม่มีความสามารถ บั่นเรื่องให้คนอื่นเชื่อ
22. ทานพระจนดอยคำสำนวน
(นิทานโบราณคดี/8)
คุณพระท่านไม่สามารถจะหาคำพูดมาโต้ตอบอีกฝ่ายหนึ่งได้
23. เจ้ากรรมฐานราคาตัวมัน
(รวมอมตะนิยาย/18)
เจ้ากรรมพยายามทำตัวเองให้มีค่าสูงขึ้น
24. นักการเมืองจุมูกนักศึกษ
(ปรากฏการณ์การศึกษา ม.ร.ว.เสนีย์/77)
นักการเมืองคอยทำทางให้นักศึกษปฏิบัติตาม

25. ครูจ้างสอนเด็ก

(ปาฐกถาการศึกษา ม.ร.ว.เสนีย์/75)

ครูคอยเปลี่ยนความคิดและความเชื่อของเด็ก

26. คนอ่านแรงซักหักกระดูกคนเขียน

(รวมอมตะนิยาย/577)

คนอ่านไม่พอใจและตำราคนเขียนอย่างแรง ๆ

27. ทานปลั๊กโซลินสาธิตา

(นายอำเภอปฏิวัติ/138)

ทานปลั๊กใช้ความสามารถทางการพูด

28. เขาปล่อยผู้หญิงใจยักษ์

(รวมเรื่องสั้นของเรียมเอง 2/94)

เขาปล่อยผู้หญิงที่ใจร้ายขาดคุณธรรมไปแล้ว

29. เธออย่าไปแค้นพวกปากหอยปากปู

(เขาช็อกกานต์/208)

เธออย่าไปสนใจกับคำพูดของคนที่ไม่มีความสำคัญที่ชกนินทาวารายผู้ฉ้อ

30. อาร์ทโนลด์เกลอแก้วทองไปประจำกรุงเบอร์ลิน

(นิเว เหลืองนิเวขาว/109)

อาร์ทโนลด์เพื่อนสนิทที่สุดคนหนึ่งต้องไปปฏิบัติหน้าที่อื่น

31. ไกออน!

(แด่คุณครูทวยคมแฝก/261)

คนที่ยังมีความรู้ความคิดและประสบการณ์น้อย

32. เรื่องกล้วย ๆ !

(นิทานชีวิต/98)

เรื่องง่าย ๆ เหมือนกล้วยที่ปอกกับประหลาดใจง่าย

33. อายหม !
(ชุมนุมนิทาน ร.6/149)
- อายคนที่ถูกหลอกดวงใจ
34. อายควายแก !
(บุค/41)
- อายคนที่มันเสียไม้ทั้งที่มีอายุมากแล้ว
35. มิ่งอีกกี้
(หัวใจนักรบ/75)
- มิ่งคนชั่วหลายใจ
36. เรามันคนร ณาวิชา
(คูกรรรม/4)
- เรามันคนที่อยู่หนึ่งไม้โต มีความรู้เรื่องใดก็อยากทำเรื่องนั้น
37. แบบนี้หมา เหาไปตองแหง
(แดคุณครูควยคมแฝก/293)
- คนแบบนี้แค่คอยส่งเสียงพูด คำพูดที่พูดออกมาไม่ได้ประโยชน์อันใด
38. นั้น เพื่อนคู่หูของฉัน
(หลายชีวิต/40)
- คนนั้นเป็นเพื่อนสนิทของฉัน ซึ่งไปไหนมาไหนควยกันอยู่เสมอ

รายการที่ 2 รายการประโยคซับซ้อนที่มีข้อความเป็นภาพพจน์ทำนองเปรียบเหมือน และ/หรือทำนองเปรียบเป็นที่มีบทอุปมา-บทอุปไมย และทำนองเปรียบเป็นที่มีบทอุปมา-ไม่มีบทอุปไมย พร้อมทั้งความหมายซึ่งจะอธิบายไว่ข้างใต้ข้อความแต่ละข้อความที่เป็นภาพพจน์

- 2.ก ประโยคที่มีข้อความเป็นภาพพจน์ทำนองเปรียบเหมือน ซึ่งมีบทอุปมา-บทอุปไมยพร้อมทั้งความหมาย
- 2.ข ประโยคที่มีข้อความเป็นภาพพจน์ ทำนองเปรียบเป็น ซึ่งมีบทอุปมา-บทอุปไมยพร้อมทั้งความหมาย
- 2.ค ประโยคที่มีข้อความเป็นภาพพจน์ทำนองเปรียบเป็น ซึ่งมีบทอุปมา-ไม่มีบทอุปไมยพร้อมทั้งความหมาย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการที่ 2.ก ประโยคที่มีข้อความ เป็นภาพพจน์ทำนองเปรียบเทียบ ซึ่งมี
บทอุปมา-บทอุปไมยพร้อมทั้งความหมาย

1. ฉันเป็นสุขราวกับขึ้นสวรรค์ทั้งเป็น

(นิเว เหลืองนิเวขาว/146)

ฉันเป็นสุขเหลือเกิน เหมือนกับว่าฉันได้ใช้ชีวิตอยู่ในสถานที่ที่มีความสะดวก
สบาย สวยงาม และให้ความสุข

2. ข้าพเจ้ารู้สึกเจ็บแปลบเหมือนมดกัด

(นิเว เหลืองนิเวขาว)

ข้าพเจ้ารู้สึกเจ็บขึ้นมาทันที เหมือนกับถูกมดกัด

3. นายอำเภอน้ำตาไหลไม่หยุดเหมือนเฒ่าเต่า

(นายอำเภอบุญศิริ/150)

นายอำเภอน้ำตาไหลพรากเหมือนเต่าเมื่อถูกเผาไฟ

4. ข้าพเจ้าสะอึกเหมือนถูกเข็มแทง

(นิเว เหลืองนิเวขาว/83)

ข้าพเจ้าสะอึกทันที เหมือนกับว่าใครใช้เข็มแทง

5. ปากของปากกุกักซัดขึ้นลงยังกับตะขาบที่ชาวสวนชักไล่คางคาว

(รวมอมตะนิยาย/305)

ปากกุกักซัดมากไม่หยุด ปากของท่านขยับไปมา เหมือนกับหุ้ตะขาบที่ชาวสวน
แขวนไว้ เพื่อดึงเชือกทำให้เกิดเสียงไล่คางคาวที่มากินผลไม้ในสวน

6. "ลุงโก-โกแก" เกิดขึ้นคุยเกี่ยวกับทอไม้ผู้ถู้อตรีแตกหน่อ

(หลวงตา 1/28)

ลุงโกสังขารร่วงโรยเหมือนทอไม้ผู้ถู้อตรีอันทำคนเหมือนคนหนุ่ม

7. คลองมีน้ำขุ่นราวกับสีขอมผา

(ผู้ใหญ่ลี)

คลองมีน้ำขุ่นจนดำ เหมือนกับสีที่ต้มขอมผาสีดำ

8. ศพเอาหัวหอยลงมาทำนองคางคาว
(นิทานเวตาล/37)
ศพเอาหัวหอยลงมาเหมือนกับคางคาว เอาหัวหอยขณะที่มันเกาะต้นไม้
9. พระวัชรมงกุฎยกนางปัทมาวดีเทียบกับนางเทพธิดา
(นิทานเวตาล)
พระวัชรมงกุฎยกนางปัทมาวดีเหมือนกับนางเป็นเทพธิดา
10. คนไข้ม้หน้าตาเหมือนยักษ์
(ช่างหลังภาพ/3)
คนไข้ม้หน้าตาคล้ายมากเหมือนกับนางยักษ์
11. ทาสมีฐานะเปรียบเสมือนวัวควายสัตว์พาหนะ
(บทความการศึกษา/78)
ทาสมีฐานะเพียงเท่าสัตว์ใช้งานเท่านั้น
12. เขาเกลียดเราอย่างตัดญาติขาดมิตร
(ผิวเหลืองผิวขาว)
เขาเกลียดเราอย่างไม่เหลือเยื่อใยของความเป็นญาติมิตรอยู่เลย
13. หัดมองหน้าเจ้านั้นราวกับจะกินเลือดกินเนื้อ
(หลายชีวิต)
หัดมองหน้าเจ้านั้นอย่างโกรธแค้นและมีความอาฆาตมาดร้ายอยู่ในใจ
14. ฝนเม็ดโตกระหนกระจกหน้าต่างดังราวข้าวตอกแตก
(รวมเรื่องสั้นของเรียมเอง 2/22)
ฝนเม็ดโตตกกระหนกระจกหน้าต่างดังรัวเหมือนเสียงข้าวตอกแตก
15. ลอยใช้อาวุธประจัญวาคนเป็นผักเป็นปลา
(หลายชีวิต/45)
ลอยใช้อาวุธฆ่าคนเสียมากมาย เหมือนกับว่าคนมีค่าเพียงเท่าผักปลา

16. ความขมขื่นเกาะกินใจเหมือนไฟสุ่มซอน
(แผนกเงินของเรา/547)
ความขมขื่นคงอยู่ในใจเหมือนไฟที่คุ้อยู่ที่ซนไม่
17. ควันวิไลทวารคพิศลายกับนางยักษ์
(ภรรยาซาราราชการสำคัญ/95)
ท่าทางที่ควันวิไลทวารคพิศลายกับนางยักษ์ทวารค
18. ซาฟเจารวมรวมปฐกถาเปรียบประคุดอกไม้รูปเทียนสักการะอาจารย์
(รวมปฐกถาอาจารย์ สุกิจ/10)
ซาฟเจารวมรวมงานปฐกถาของอาจารย์ เพื่อนำมาแสดงและยกในงาน
รวบรวมเป็นเสมือนเครื่องสักการะอาจารย์
19. แม่แปรนเขามาหาซาฟเจาเหมือนแม่เสื้อหวงลูก
(ภรรยาซาราราชการสำคัญ)
แม่กระโจนเข้าไปหาซาฟเจาอย่างคึกคึกเหมือนแม่เสื้อที่กำลังคูลและ
หวงลูก (เพราะคิดว่าเขาจะไปรังแกลูก)
20. การเล่นสาคำน้เหมือนกิริยาที่พญานาคเล่นน้ำ
(ลัทธิธรรมเนียมภาค 1-6/5)
ลักษณะกิริยาของการเล่น (น้ำ) นี้ให้ความสนุกรื่นเริงเหมือนกิริยาพญานาค
เล่นน้ำ
21. เจาจะไม่ตองหวงเมียที่หนาเหมือนชาวตั้งใหม่
(จดหมายจางวางหว่า)
เจาจะไม่ตองหวงภรรยาที่หน้าตาไม่งามคือ กร้านเกรียมและไม่เรียบจน
มีลักษณะเหมือนชาวตั้งใหม่
22. มาลินีใส่เสื้อเชิ้ตตัวเทาบาน
(ผู้ใหญ่)
มาลินีใส่เสื้อเชิ้ตตัวใหญ่มาก

รายการที่ 2. ข ประโยคที่มีข้อความเป็นภาพจน์ทำนองเปรียบเป็น ซึ่งมีบทอุปมา-
 บทอุปไมยพร้อมทั้งความหมาย

1. เด็กนักเรียนเป็นกองทัพมดที่นำสิ่งกีดขวาง

(ปราศกถาการศึกษา)

เด็กนักเรียนที่อยู่รวมกันจะมีพลังเหมือนกับว่าเป็นกองทัพมด ซึ่งที่อาจจะ
 ก่อให้เกิดอันตรายใดบางอย่างนำกลัว

2. ชาตเจ้าวิสูตร เป็นคนไทยที่หาเช่ากินคำ

(นิเวศล่องนิเวศ/43)

ชาตเจ้าเป็นคนไทยที่ต้องทำงานเลี้ยงตัวไปวันหนึ่ง ๆ

3. ความตั้งใจเป็นกุญแจที่ไขไปสู่ความสำเร็จ

(ประมวลโวหาร/88)

ความตั้งใจเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ความสำเร็จ

4. ประเทศสยามเป็นที่ ๆ ไม่มีการ "เตนแรงเตนกา"

(นิเวศล่องนิเวศ/9)

ประเทศสยามเป็นที่ ๆ สงบและสบาย ไม่ต้องมีกริ่งเตนนวนวาย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการที่ 2.ค ประโยคที่มีข้อความเป็นภาพพจน์เปรียบเทียบ ซึ่งมีบทอุปมา-ไม่มี
บทอุปไมยพร้อมทั้งความหมาย

1. คุณพระต้องลงกระป๋อง เพราะมีความนับถือตัวเองเกินไป
(หัวใจนักรบ/33)

คุณพระต้องสิ้นอำนาจวาสนา เพราะมีความนับถือตัวมากเกินไป

2. ฤๅมทรชายของท่านเปรสิเคนทกินหนวดเตาเขากระคาย เขาจะทองขึ้น
(จดหมายจางวางหว่า)

ฤๅมทรชายของท่านเปรสิเคนสรีบประทานอาหารนิคปรกติกก็จะทองขึ้น

3. ฉายมันที่เป็นฤกรีกิปีคปรตุคาไคจริง
(จักรการรับเสด็จ/153)

ชายจีนที่ทำหน้าที่เป็นฤกนั้นมีความสามารถที่ไม่มีผู้ใดแข่งได้

4. ลูกคนไหนที่แม่แยมถือท้ายยายหัวละก็เสียทุกคน
(หัวใจนักรบ/24)

ลูกคนไหนที่แม่แยมคอยชักจูงมักจะเป็นคนที่ทำตนไม่ถูกต้องตามแบบแผน

5. ไม่รู้ว่าเทวดาองค์ไหนเสวยอายุ
(รวมอมตะนิยาย/571)

ไม่ทราบว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเพราะมีผู้ใดคอยควบคุมชะตากรรมอยู่

6. นึกว่าโปรดลูกนกลูกกาเถอะ
(นิทานชีวิต/123)

นึกว่าช่วยผู้เหมือนลูกนกลูกกา ซึ่งต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น

7. ไม่มีผู้ใดที่สวมหน้ากากได้อีก
(โลกทิพย์ภาค 1)

ไม่มีผู้ใดหลอกลวงกันได้อีก

8. มีเราคนเดียวที่ปากกายังไม่มีค่า
(รวมอมตะนิยาย/578)

มีเราคนเดียวที่ยังหาเลี้ยงชีพจากการเขียนไม่ได้

9. เพื่อนข้าพเจ้าใ้ความพยายามจนได้ค้ได้กู่หลายคอกนั้น
(คาของวรรณคดี/254)
- เพื่อนข้าพเจ้าพยายามจนได้แต่งงานกับผู้หญิงที่่คงงามคนนั้น
10. เมื่อเราลืมของเกา เราต้องพยายามหาของใหม่
(นิวเหลื่องนิวขาว/76)
- เมื่อเราเลิกรักหญิงคนแรก เราควรจะต้องหาคนต่อไป
11. พวกอังกฤษของฆาคนเสียจนเลื่อคองแผนดิน
(นิวเหลื่องนิวขาว/91)
- พวกอังกฤษของฆาคนเป็นจำนวนมากจนเลื่อคองแผนดิน
12. คนที่มีความคิยคมเทศน์กัณฑ์ใหญ่
(จดหมายจางวางทว่า/15)
- คนที่มีความคิยจะเทศน์ในเรื่องหลายเรื่องมากมาย
13. เราไม่ใช่เทวดาที่จะได้สอดส่องทิพเนตรไปเที่ยวมองเห็น
(ชุมนุมนิทาน ร.6/27)
- เราไม่ใช่เทวดาที่จะมองเห็นความทุกข์ยากของผู้อื่นอยู่เสมอ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสุรณี สังขพิชัย (สกุลเดิม นาคสาร) เกิดวันที่ 14 กันยายน 2477 ที่จังหวัดพระนคร มีวุฒิการศึกษา อ.บ.(เกียรตินิยม) และ ค.บ. สำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา 2497 และ 2499 ตามลำดับจากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับ Deutschlehrer Diplom (Diploma in Teaching German) เมื่อสำเร็จ การศึกษาในปีการศึกษา 2502 จาก Goethe Institute, Munich ประเทศสหพันธรัฐ เยอรมันนี และได้เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ณ มหาวิทยาลัย เมือง Innsbruck ประเทศออสเตรีย ได้รับ Certificate รายวิชาใน พ.ศ. 2512 22 พฤษภาคม 2500 ได้เข้ารับราชการเป็นอาจารย์ประจำแผนกวิชาครุศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจุบันทำหน้าที่เป็นอาจารย์ประจำแผนกวิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย